

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษา

7.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาการประเมินมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการด้วยกัน ได้แก่ ประการแรก เพื่อประเมินมูลค่าด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agro-tourism) ของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี โดยแบบจำลองต้นทุนการท่องเที่ยวแบบแบ่งเขต (ZTCM) สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎีแนวคิดเศรษฐศาสตร์ทางด้านผลกระทบต่อภายนอกการวัดและการประเมินมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ประการที่สอง เพื่อทราบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี โดยผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

7.1.1. มูลค่าด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agro-tourism) ของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

1) การเดินทางและค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมายังศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี 2) ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี 3) ค่าเสียโอกาสในการท่องเที่ยวศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ทั้งหมดรวมกันเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางมาท่องเที่ยว ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี และใช้ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 2,796.88 บาท และน้อยที่สุดเป็นค่าเสียโอกาสในการท่องเที่ยวศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี มีค่าเท่ากับ 1,066.63 บาท และเมื่อคิดค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางมาท่องเที่ยว ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีแบ่งตามเขตการท่องเที่ยว พบว่า แปรผันตามระยะทางที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางมาท่องเที่ยว ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีของนักท่องเที่ยวจากเขตที่ 12 จะมีค่ามากที่สุด โดยเมื่อคิดต้นทุนค่าเสียโอกาสเต็มเวลาจากอัตราค่าจ้างเต็มมีค่าเท่ากับ 10,513.17 บาท ส่วนในด้านอัตราการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (ครั้ง/1,000 คน/ปี) พบว่า เขตที่ 1 มีอัตราการเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 6.03 ส่วนเขตที่มีอัตราการเดินทางมาท่องเที่ยวน้อยที่สุดคือเขตที่ 8 มีค่าเท่ากับ 0.15

2) สมการอุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี โดยแบบจำลองต้นทุนการท่องเที่ยวแบบแบ่งเขต (ZTCM)

จากการคำนวณแบบจำลองต้นทุนการท่องเที่ยวแบบแบ่งเขต (ZTCM) พบว่า รูปแบบสมการอุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดอยู่ในรูปแบบสมการลอการิทึมที่ใช้ตัวแปรอิสระเป็นต้นทุนที่คิดเฉพาะค่าเดินทาง (TC_h) เนื่องจากสมการนี้ให้ค่า R^2 สูงที่สุด โดยพบว่า ค่าเดินทาง (TC_h) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับจำนวนครั้งการเข้ามาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี (ครั้ง/1,000 คน) (VR_h) นั่นคือ ถ้าต้นทุนที่คิดเฉพาะค่าเดินทางเพิ่มขึ้น จะมีผลทำให้จำนวนครั้งการเข้าท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี (ครั้ง/1,000 คน) ลดลง

โดยสมการอุปสงค์การท่องเที่ยวแสดงได้ดังนี้

$$\ln VR_h = 13.18 - 1.6677 \ln TC_h$$

$$VR_h = e^{13.18} \times TC_h^{(-1.6677)}$$

3) การประเมินมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี โดยแบบจำลองต้นทุนการท่องเที่ยวแบบแบ่งเขต (ZTCM)

จากการคำนวณหามูลค่าด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีจากสมการอุปสงค์การท่องเที่ยวที่ได้จากแบบจำลองต้นทุนการท่องเที่ยวแบบแบ่งเขต (ZTCM) พบว่า มูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เท่ากับ 125,280,058 บาทต่อปี และเมื่อนำส่วนเกินของผู้บริโภคทั้งหมดที่คำนวณได้จากหารด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่มาเที่ยวศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ในปี พ.ศ. 2554 เท่ากับ 29,678 คนจะได้มูลค่าส่วนเกินของผู้บริโภคของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อครั้งเท่ากับ 4,221.31 บาท

จากผลการศึกษาที่พบว่ามูลค่าด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีมีค่าเท่ากับ 125,280,058 บาทต่อปี ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณเพิ่มในการจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีควบคู่กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้คงความสวยงามและมีกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอดปี และผู้วิจัยที่สนใจในเรื่องแบบจำลองต้นทุนการท่องเที่ยวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยชิ้นต่อไปได้ โดยมูลค่านี้นี้เป็นเพียงมูลค่าส่วนหนึ่งจากการใช้ประโยชน์โดยตรงด้านการท่องเที่ยวเชิง

เกษตรที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวเท่านั้น ไม่ได้เกิดจากมูลค่าการใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

7.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

จากการคำนวณพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 4 ประการ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งสามารถอธิบายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับการศึกษา (EDU) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.366 ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะมีจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่าว่าปริญญาตรีขึ้นไป 0.366 ครั้ง ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

2. อาชีพเกษตรกร (OCC) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ -0.448 ซึ่งหมายความว่าอาชีพที่เกษตรกรจะมีจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวน้อยกว่าอาชีพอื่นๆ 0.199 ครั้ง ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

3. รายได้เฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่อเดือน (INC) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.016 ซึ่งหมายความว่า เมื่อนักท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้น 1,000 บาทจะทำให้มาท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น 0.016 ครั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมนตรีรัช เกิดยีน (2549) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงจะสามารถท่องเที่ยวได้มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่ำ ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

4. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว (PAY) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ -0.02 ซึ่งหมายความว่า เมื่อนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 100 บาทจะทำให้มาท่องเที่ยวจะลดลง 0.02 ครั้ง สอดคล้องกับทฤษฎีอุปสงค์ต่อราคา ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เหล่านี้บางปัจจัยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแผนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เช่น จากผลการศึกษาจะเห็นว่าผู้ที่มีอาชีพที่เกษตรกรจะมาเที่ยวน้อยกว่าอาชีพอื่นๆ จึงควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรมาเที่ยวน่าขึ้นเพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

7.2 ข้อจำกัดการศึกษา

1) การศึกษาในครั้งนี้เป็นการประเมินมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเท่านั้น ยังไม่ได้รวมมูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยทางอ้อม ได้แก่ มูลค่าจากการมิได้ใช้และมูลค่าเพื่อใช้ จึงมีผลทำให้มูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ประเมินอาจมีค่าต่ำกว่าความเป็นจริง ในกรณีที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว

โดยมีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวหลายที่พร้อมๆ กัน (Multiple visit) ต้องหาวิธีการเป็นที่เหมาะสม เพราะอาจเกิดปัญหากับผู้วิจัยได้เพราะข้อมูลจะคลาดเคลื่อน

2) การประเมินมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยวิธีต้นทุนการท่องเที่ยวเป็นวิธีที่ค่อนข้างใช้เวลานาน (6-12 เดือน) และใช้งบประมาณในการศึกษาค่อนข้างสูงพอสมควร ทำให้การศึกษาในครั้งนี้ทำได้ในขอบเขตจำกัด

7.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษา

7.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการประเมินมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยวิธีต้นทุนการท่องเที่ยว ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำวิธีการศึกษาหรือวิธีการประเมินมูลค่าทางนันทนาการในรูปแบบอื่นๆ มาใช้ในการศึกษารวมถึงวิธีการที่จะสามารถประเมินมูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยทางอ้อมของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี อาทิเช่น วิธี Contingent Valuation Method (CVM)

7.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ทางผู้บริหารศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณ โดยในปี พ.ศ. 2554 ได้งบประมาณศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี 42,526,923 บาท ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีควบคู่กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้คงความสวยงามและมีกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอดปี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved